

"TISZTA ENERGIA MINDEN EURÓPAINAK"

A Képviselői Információs Szolgálat Infojegyzete rövid áttekintést ad az Európai Bizottság által 2016. november 30-án megjelentetett, úgynevezett "Téli energiacsomag"-járól.

"Tiszta energia minden európainak"

Az Európai Bizottság 2016. november 30-án „[Tiszta energia minden európainak](#)” címmel kiadott szabályozási javaslatcsomagja, az úgynevezett „Téli energia csomag”(„Energy Winter Package”) a **2009-ben elfogadott harmadik energia csomag óta a legnagyobb mértékben szabályozná újra az európai energiapiacokat**. A csomag több jogszabálytervezetből, közleményből és jelentésből áll, ami jelenlegi állapotában a Bizottság javaslatát tükrözi, így több szinten is megvitatásra vár.

Bizottság által közölt szabályozási jellegű jogalkotási javaslatok és háttérintézkedések célja egy belső összekapcsolt, európai energiapiac létrehozása és ezen belül a gazdaság korszerűsítése és a tiszta energiával kapcsolatos ágazatok beruházásainak fellendítése. Ezek a szándék szerint hatással lesznek az **energiahatékonyságra, a megújuló energiaforrások hasznosítására, a villamosenergia-piac szervezésére, az ellátásbiztonságra és az energiaunió irányításának szabályaira**.

A kezdeményezéscsomag három alapvető célja:

- az energiahatékonyság növelése;
- a megújuló energiaforrások területén a globális vezető szerep elérése úgy, hogy a leginnovatívabb technológiákat részesítsék támogatásban;
- méltányosság biztosítása a fogyasztók számára, azaz a tiszta energiára való áttérésnek méltányosnak kell lennie azon ágazatok és régiók, és a kiszolgáltatók helyzetű társadalmi csoportok számára, amelyekre hatást gyakorol. A fogyasztóknak jogukban áll majd intelligens fogyasztómérőket alkalmazniuk.

A közlemény kiemeli, hogy az **Európai Unió ideális helyzetben van** ahhoz, hogy **kutatási, fejlesztési és innovációs szakpolitikai** segítségével kiaknázza a **tiszta energiára való átállást**. Az elképzelések szerint, ha 2021-től kezdve például 177 milliárd euró köz- és magánberuházást sikerülne elérni, akkor az a GDP 1 százalékos növekedését eredményezhetné egy évtizeden át, és 900 000 új munkahelyet hozhatna létre. Európa versenyképességének biztosítása és a tisztaenergia-technológiák elterjedésének elősegítése érdekében **a Bizottság kezdeményezi a tiszta energiával kapcsolatos innováció felgyorsítását**. Ezért több, a tiszta energiával összefüggő műszaki megoldásokra és rendszerekre irányuló innováció szabályozási és beruházási feltételeit is módosítja.

- Az Európai Bizottság 2016. november 30-án megjelent Téli energia csomag közleménye a 2009-ben elfogadott harmadik energia csomag óta a legnagyobb mértékben szabályozná újra az európai energiapiacokat.
- Európa versenyképességének biztosítása és a tisztaenergia-technológiák elterjedésének elősegítése érdekében a Bizottság kezdeményezi a tiszta energiával kapcsolatos innováció felgyorsítását.
- A Bizottság 2018 és 2020 közötti időszakban a „Horizont 2020” keretprogramból több mint 2 milliárd eurót fordítana kutatási és innovációs projektekre.
- Az Európai Unióban a megújuló energiaforrások részaránya a villamosenergia-termelésen belül a jelenlegi 29 százalék helyett az 50 százalékot is elérheti 2030-ra.
- A Bizottság elvárja a tagállamoktól, hogy az energia- és éghajlatpolitikai terveik alapján szüntessék meg a fosszilis tüzelőanyagokhoz nyújtott támogatásokat.

A TISZTA ENERGIÁKKAL KAPCSOLATOS INNOVÁCIÓ SZEREPE

Az európai stratégiai energiatechnológiai tervre (SET-terv {Strategic Energy Technology (SET) Plan}.) és a stratégiai közlekedési kutatási és innovációs programtervre (Strategic Transport Research and Innovation Agenda {STRIA}) alapozva a kezdeményezés több kutatás-, innováció- és versenyképesség-központú elképzelést ismertet.

A Bizottság **2018 és 2020 közötti időszakban a „Horizont 2020” keretprogramból több mint 2 milliárd eurót fordítana** kutatási és innovációs projektekre a következő kiemelt területeken:

- az Európai Unió épületállományának dekarbonizációja 2050-re: a közel nulla energiaigényű épületektől a pozitív energiamérlegű kerületekig;
- az EU vezető szerepének megerősítése a megújuló energiaforrások tekintetében;
- a megfizethető és integrált energiatárolási megoldások kifejlesztése;
- az elektromos közlekedés és integráltabb városi közlekedési rendszer.

Ez a 2014–2015 közötti szinthez képest az éves költségvetés 35 százalékos növekedését jelenti a négy felsorolt területen.

A Bizottság erősíteni szeretné az Európai Innovációs és Technológiai Intézet és annak a keretei között működő tudományos és innovációs társulások (TIT) munkáját, ami elősegíthetné az energiahatékony műszaki megoldások piaci elterjedését.

Az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) kapcsolja össze a gazdaság, a felsőoktatás és a kutatás szakembereit azzal a céllal, hogy határon átnyúló együttműködések, tudományos és innovációs társulások (TIT-ek, {Knowledge and Innovation Communities – KICs}) létrejöhessenek.

A tudományos és innovációs társulások:

- innovatív termékeket és szolgáltatásokat fejlesztenek ki;
- új vállalkozásokat indítanak;

- képzést nyújtanak a vállalkozóknak.

Az EIT első három tudományos és innovációs társulása 2010-ben alakult. Ezek:

- EIT Climate-KIC: az éghajlatváltozással kapcsolatos kihívásokkal foglalkozik;
- EIT Digital: világszínvonalú informatikai és kommunikációs technológiák (ikt) fejlesztésével foglalkozik;
- EIT InnoEnergy: a fenntartható energia kérdéseivel foglalkozik.

Az EIT központja Budapesten található.

A VILAMOSENERGIA-PIAC MŰKÖDÉSÉRE VONATKOZÓ SZABÁLYOZÁSI JAVASLATOK

A Bizottság elvárja a tagállamoktól, hogy az energia- és éghajlat-politikai terveik alapján szüntessék meg a fosszilis tüzelőanyagokhoz nyújtott támogatásokat és ezért változtatni kíván az energiatermékek adóztatására vonatkozó EU-keretszabályozáson is.

A **megújuló energiaforrások részaránya a villamosenergia-termelésen belül az Európai Unióban a jelenlegi 29 százalék helyett az 50 százalékot is elérheti 2030-ra.** A termelésben jellemzően a változó források (szél- és napenergia) vannak jelen. Az így megtermelt energia nagy része decentralizáltan, az elosztórendszereken keresztül kerül az energiarendszerbe. A piaci szabályokat úgy kell átalakítani, hogy támogassák a szél- és napenergia integrálását, de ezzel ne veszélyeztessék a villamosenergia-ellátás biztonságát. Az időben változó energiát szolgáltató megújuló energiaforrások jobb befogadása érdekében a nagykereskedelmi piacoknak is változtatni kell, megfelelő feltételeket biztosítva az időben változó mennyiségű energiatermelés miatt szükséges rövidebb határidejű ügyletek számára. Az ilyen ügyleteken alapuló villamosenergia-piacok képesek lesznek díjazni a piaci rugalmasságot a termelés, a kereslet és a tárolás szereplőinek.

Egy új piaci modell kidolgozásával a csomag változásokat javasol a **villamos energia határon keresztüli mozgását egyelőre még korlátozó vagy megakadályozó tagállami intézkedésekkel szemben.** Ezért tagállami helyett regionális szintre emelne olyan döntéseket, ame-

lyek most még nemzeti hatáskörben vannak. A megújulókat sikeres **integrálása megfelelő átviteli és elosztó infrastruktúrát és jól összekapcsolt európai hálózatot** is igényel. Ehhez Európa villamosenergia-hálózatában 2030-ig jelentős beruházásokra lesz szükség. A Bizottság a legfontosabb infrastruktúra-elemek fejlesztésénél regionális szinten működik együtt a tagállamokkal (a balti energiapiacok összekapcsolási terve, Közép- és Délkelet-európai Földgázrendszer-összekötési Csoport, Délnyugat-Európa és az északi tengerek).

Rendszerirányítási szinten új szereplők jelenéne meg a hálózatban. **Az elosztói engedélyesek tekintetében egy új, európai elosztói engedélyesi entitást (EU DSO) hozna létre** ez a szabályozás. Az átviteli hálózati engedélyesek vonatkozásában ún. regionális együttműködési központok alakulnának, amelyek jogilag kötelező érvényű döntéseket is hozhatnak majd, amelyek az átviteli hálózati engedélyesekre is kötelezők lesznek. **A regionális működési központok feladata az lesz, hogy a több tagállamot érintő kérdésekben döntéseket vagy ajánlásokat hozzanak**, amelyek az előre meghatározott régióba tartozó tagállamok átviteli rendszer üzemeltetői számára kötelezőek lesznek. A kidolgozott piaci modellben az lenne a cél, hogy minden piaci szereplő (legyen az áramkereskedő, erőmű, villamos energia tároló, fogyasztókat összefogó és piaca vivő aggregátor stb.) egyenlő jogokkal tudjon versenyezni, egyenlő lehetőséget kapjanak arra, hogy belépjenek akár a saját tagállamuk árampiacára, akár más tagállami árampiacra. **Az új piaci modellben az árak felszabadítása a hatósági-árszabályozás alól azt is eredményezné, hogy időnként nagyon komoly árkilengések is keletkeznének** akár a nagy-, akár a kiskereskedelmi piacon, amelyekkel szemben viszont ez a modell megengedné a hosszú távú kockázatmenedzselési eszközök bevezetését. Ezek körébe tartozna az új modellben például a hosszú távú határkeresztelő kapacitás-lekötések engedélyezése is, ami a korábbiakban komoly versenyjogi kritika tárgyát képezte.

Az új szabályok elősegítenék, hogy **a megújuló energiaforrásból villamos energiát előállító vállalkozások bevételeik egyre na-**

gyobb részét a piacról nyerjék. Természetesen ehhez kiszámítható gazdasági környezetet kell teremteni. A piacszervezésre vonatkozó kezdeményezés a villamosenergia irányelv ([COM\(2016\) 864](#)), a villamosenergia rendelet ([COM\(2016\)861](#)) és az ACER - rendelet átdolgozásából ([COM\(2016\) 863](#)) és a villamosenergia-ágazati kockázatokra való felkészülésről szóló új rendeletből ([COM\(2016\)862](#)) áll.

AZ AKTÍV FOGYASZTÓK

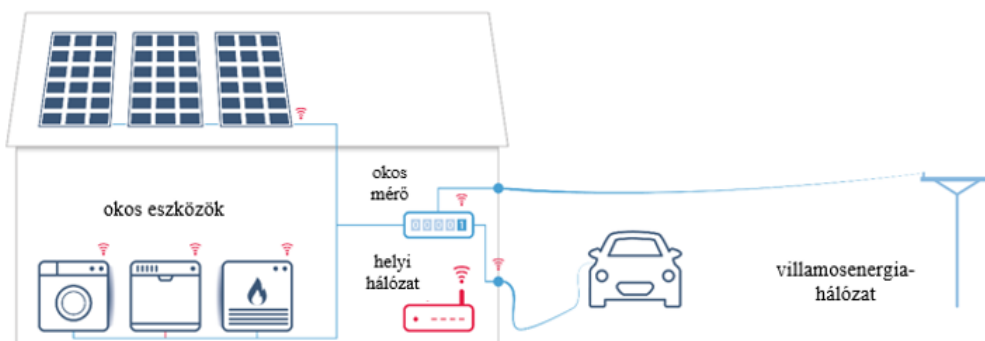
Az új szabályozás célja, hogy a fogyasztók és a piaci szereplők a tényleges piaci ármozgásokkal szembesüljenek. Bizonyos keretek között lehetővé tennék, hogy az energiaszegénységben szenvedő, illetve az ún. **védendő fogyasztók tekintetében az új villamos energia irányelv hatályba lépését követően 5 évig a tagállamok továbbra is fenntartsák a hatósági árszabályozást**, de csak ezen két speciális fogyasztói kategória tekintetében. Minden lakossági fogyasztónak lehetővé kell tenni az úgy nevezett dinamikus árazású villamosenergia-ellátási szerződések kötését. E azt jelenti, hogy az ezzel a joggal élni kívánó lakossági fogyasztóknak gyakorlatilag áramtözsdei vagy ún. másnapi piachoz kötött árazású lesz a szerződése - hatósági árak kikötése helyett, ami lehetővé tenné a nagykereskedelmi piacon kialakult alacsony árszintek megjelenését a végfogyasztói árazásban. **A fogyasztók lehetőséget kapnának, hogy „aktív fogyasztókká” legyenek, akik saját maguknak megtermelik, ha szükséges eltárolják és felhasználják az energiát**, a többlet-energiát pedig visszatáplálják a hálózatba.

A fogyasztókat jobban kell majd tájékoztatni az energiafogyasztásukról és annak költségeiről, ezért joguk lesz intelligens fogyasztásmérőket alkalmazni. A kereskedőváltás tekintetében még szigorúbb szabályok kerülnek megfogalmazásra: három héten belül biztosítani kell a kereskedőváltás megvalósulását a fogyasztók számára azzal, hogy kereskedőváltás esetén bánatpénzt nem lehet kérni a fogyasztótól. Ez alól annyi kivétel van, hogy ha egy olyan, egyébként előnyös szerződés, ami fix futamidőhöz volt kötve, kerül megszüntetésre a

fogyasztó által, akkor kizárólag a tényleges üzleti veszteséget érvényesítheti a kereskedő. Ezen kívül minden tagállamban be kell vezetni ún. kereskedői szolgálati ajánlatokat összehasonlító kalkulátorokat. **Passzív áramtermelő, tároló és értékesítő szerepük is lehet a lakossági fogyasztóknak**, fogyasztói közösségeknek (például a társasházak tetejére telepített napelemek, áramtároló berendezéssel kiegészítve). **Az aktív fogyasztók piacra lépését azzal segítenék elő, hogy megjelenne egy új kategória a szabályozásban, az úgy nevezett aggregátorok csoportja.** Az aggregátorok olyan csoport, akiknek nem az a feladatuk, hogy a nagykereskedelmi piacon villamosenergia-termékekkel kereskedjenek, hanem, hogy összegyűjtsék a lakossági, társasházi, fogyasztói közösségi vagy a kisvállalatok aktív fogyasztóit, és az ő aggregált fogyasztási kapacitásukkal (keresletoldali intézkedésekkel) vagy áramtermelésükkel jelenjenek meg a piacon. **A fogyasztói adatok kezelésének újraszabályozása is a tervezet része, aminek keretében csak a fogyasztók kifejezett hozzájárulása esetén lehet majd az adataikkal kereskedni.** Új kötelezettség lesz, hogy az

a piaci szereplő, aki első helyen kezeli a fogyasztó adatait, a többi piaci szereplő (kereskedők, aggregátorok, rendszerirányítók, ESCO társaságok stb.) számára átlátható feltételekkel hozzáférhetővé kell, hogy tegye majd ezen adatokat, ha ehhez a fogyasztó hozzájárult. **A tiszta energiára való áttérés nem lehet felülről lefelé haladó folyamat és nem valósítható meg a civil társadalom, a regionális és helyi szintű érdekelt szervek aktív részvétele nélkül.** Mindez jellemzően a városokban és városi közösségekben zajlik majd, ezért a városi szintű fellépések elősegítéshez elfogadták az Amszterdami Paktumot. Fontos, hogy a városok, a régiók, a vállalkozások, a szociális partnerek és más érdekeltek aktívan bekapcsolódjanak az integrált nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek kialakításába és megvalósításába. **A regionális együttműködés segíti az Európai Unió energetikai és éghajlatpolitikai célkitűzéseinek eredményes és költséghatékony teljesítését.**

1. ábra: Intelligens otthon



Intelligens készülékek intelligens otthonok

Az okos üzemeltetéshez szükség lehet helyi hálózatra / energiagazdálkodási rendszerre (energy management system {EMS}), amely az okos mérővel és minden intelligens készülékekkel kommunikál. Rendelkezésére áll információ a valós idejű villamos energia árakról, a helyben előállított megújuló-energia termelésről és a felhasználó igényeiről. Az EMS ennek megfelelően koordinálja a készülékeket. A felhasználó meghatározhatja például a mosógatógép bekapcsolási és az elektromos autó feltöltésének idejét.

Forrás: Infoszolg/EU

Források:

- Tiszta energia minden európainak – [COM\(2016\) 860 final](#)
- Regulation of the European Parliament and of the Council on the internal market for electricity - [COM\(2016\) 861 final/2](#)
- Directive of the European Parliament and of the Council on common rules for the internal market in electricity – [COM\(2016\) 864 final/2](#)
- Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az Energiaszabályozók Európai Unió Együttműködési Ügynöksége létrehozásáról (átdolgozás) – [COM\(2016\) 863 final](#)
- Regulation of the European Parliament and of the Council on risk-preparedness in the electricity sector and repealing Directive 2005/89/EC) – [COM\(2016\) 862 final](#) Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2012/27/EU on energy efficiency – [COM\(2016\) 761 final](#)
- Communication from the Commission Ecodesign Working Plan 2016-2019 – [COM\(2016\) 773 final](#)
- Directive of the European Parliament and of the Council on the promotion of the use of energy from renewable sources (recast) – [COM\(2016\) 767 final](#)
- Javaslat az Európai Parlament és a Tanács rendelete az energiaunió irányításáról – [COM\(2016\) 759 final](#)
- Energiaárak és -költségek Európában – [COM\(2016\) 769 final](#)
- A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az európai energiaügyi gazdaságélénkítő program és az Európai Energiahatékonysági Alap végrehajtásáról – [COM\(2016\) 743 final](#)
- A tiszta energiákkal kapcsolatos innováció felgyorsítása – [COM\(2016\) 763 final](#)
- Az együttműködő, intelligens közlekedési rendszerek európai stratégiája – mérföldkő az együttműködő, összekapcsolt és automatizált mobilitás megvalósítása felé – [COM\(2016\) 766 final](#)
- Accelerating clean energy in buildings – COM(2016) 860 final [ANNEX 1](#)
- Konkrét lépések az uniós városfejlesztési menetrend végrehajtására – [2016/C 240/03](#)
- A „Tiszta energia minden európainak” csomag tervezetének elérhetőségei – [MEKH.hu](#)
- Fenekestül felforgatják az energiapiacot – Portfolio.hu, 2016. december 19.

Készítette: Lukács Gabriella
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486

Az információs jegyzet az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából készült.
A dokumentum az összeállítás elkészültének időpontjában fennálló aktuális helyzetet mutatja be.
Az információs jegyzet szerzői jogvédelem alatt áll.